

Шорно эл, порымук да рун берр!

32-шо (3264) №,
2016 ий 6 август,
шуматкече.

ЯМДЕ ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

Калык-влакын келшен илымашышт – ЭН КУГУ ВИЙ!

Н. СЕМЕНОВАН фотожо.

2-10 августышто Йошкар-Ола воктенyse «Каменная речка» йоча лагерьыште Йоца да самырык-влакын тўнямбал финн-угор лагерьышт пашам ышта. Тудым Марий Эл Республикысе икшыве да подростко-влакым ушышо «Эр вий» – «Юная сила» ушем чумырен. Лагерь «Келшен илаш тунемына» – «Учимся жить в мире и согласии» проект почеш эртаралтеш. Тушко Марий Эл, Мордовий, Карелий, Татарстан, Коми, Удмуртий, Башкортостан республикыла, Пермь да Угарман кундемла гыч ўдыр-рвезе-влак толыныт. Мо дене нуно моло деч ойыртемалтыт? Лагерьын кажне участникше шке калыкшын изи чинче падырашыж гай: самырык краевед я этнограф. Йоча фольклор ансамбльыш, кидпаша студийыш коштшо-влакат шукын улыт.

... Лагерьын флагше кавашке нўлталтын. Тек тудо уло тўн्यान увертара: «Калык-влакын келшен илымашышт – эн кугу вий!»

Л. СЕМЕНОВА.

Тўнямбал финн-угор лагерьын пашаже нерген кумданрак вес номерыште лудса.

**Таче
Йошкар-Ола
шочмо кечы-
жым палемда.**

Тиде лўмым ола-
лан 1928 ийыште
пуымо.

Негызым 1584
ийыште пыштыме.

ТЕРРИТОРИЯ СМЫСЛОВ

21-27 июльшто Владимирский областыште «Территория смыслов на Клязьме» форум эртен. «Калык-влак паша шотышто самырык специалист» сменяшке Марий Эл гыч шымытын миенна. Коклаштына юнкорна Лиана Бутенина (снимкыште - шолаште) лийын. Кызыт тудо МарГУ-што тунемеш. Шым кече жапыште түрлө вашлиймаш, дискуссий, лекций-влак эртенят. Межэтнический журналистике гильдийым вуйлатыше Маргарита Арвитовна

Лянге газетышке калык-влакын ойыртемашт нерген кузе возаш туныктен. Ме туддеч шуко уым пален налынна. Форумшто тыгак проектым возаш да тудым аралаш туныктенят. Йоча-влак, теат тыршыза да тыгай онай форумаш логал кертыда.

Н.СЕМЕНОВА.

Конкурс!

«Вода России» сайтыште 3 гыч 18 ияш марте йоча-влаклан «Разноцветные капли» сүрет конкурс эрта. Кызыт марте 800 утла паша пурен. 2016 ий 20 август марте теат тушко кеч-мынар сүретым колтен кертыда. Йочан туныктышыжо ала ача-аважат ушнен кертыт. Чыла йодышым сайтыште рашемдыза.

Ужар шөртнё

«Ужар шөртнё», – калыкыште чодырам тыге лүмдат. Эн ончыч, чодыра чонымопашаште күлеш. Чодыра – мебель, конгаш олтышашлык пу, кагаз да молат. Пушенге-влак илемнам сорастарат. Чодыра емыжескалан, кайыквусылан, янлыклан поян. Чылажат – чодыран айдемылан яра пуымо поянлыкше. Чыла тидым ег-влак переген, моштен кучылтшаш улыт.

Кристина ЗОРИНА.

Морко, Энерсола.

Саламлена!

2 августышто педагогике науко доктор, профессор, Марий АССР-ысе школын сулло туныктышыжо, педагогике да социальный науко Академийын действительный членже **Петр Андреевич АПАКАЕВ-ЛАН 80 ий темын.**

Газетнан лишыл йолташыжым, полмезе тукумым произведенийлаж гоч элым йораташ туныктышо авторым юбилейже дене шокшын саламлена. Ме, «Ямде лий» газет редакцийын пашаенже-влак, Тендан мунло ой-кагашда-влакым пашаштына эреак кучылташ тырпалыме. Кужу-кужу ўмыран лийза!

★ **Россий**

ден Шведий коклаште Йүдвел сар 1700 гыч 1721 ий марте шуйнен. 1714 ийыште Гангут (Финляндийысе изи полуостров) мыс воктене руш да швед флот-влак коклаште кугу кредалмаш лийын. Руш флотым Петр I кугыжа шкежак мастарын вуйлатен. Чот кугу кредалмаште руш салтак-влак ик корабльымат йомдарен огытыл. Мөнгешла, 10 швед корабльым да швед адмиралым пленыш налын. Шукерте огыл гына чумырымо руш флотын тиде икымше кугу сенымашыже лийын. Тылеч вара Балтийский тенгызыште руш флот озаланен. Гангут кредалмашым шарнен, 9 августышто Российыште Воинский чап кече палемдалтеш.

Историйым шергалына

★ 1915 ий 6 августышто, Икымше тўнямбал сар годым, Эрвел фронтышто немыч-шамыч Осовец крепостыым аралыше-влакым сенен кертын огытылат, аяран газым колтенят. Но нуно, пеле йўлен пытыше-влак, атакыш кынелыныт. Тушман росий салтак-влакын тыгай мужествоштан туге чот орын, эсогыл лўйкалымым чарнен да коран каен. Историйыште тиде тат **«атака мертвецов»**

1759 ий 12 августышто генерал-аншеф Пётр Семёнович Салтыковын командоватлыме руш войска, австрийский армий дене ушнен, Кунерсдорф воктене прусский салтак-влакым кырен шалатен. Прусский король Фридрих II куржын утлен, а тудын вуйлатыме 19 тўжем салтакше колден, 172 орудийышт пытен.

Кушто муру йонга,
тушто осаллан вер
уке.
Сервантес.

Талешкына

Петр Павлович Эчейкиным тале мурызо, семүзгарым ыштыше мастар, «Муру сем» ансамбльым вуйлатыше семын шарнена. Тудо 1990-ше ийлаште Энерсола, Коркатово школ-влак пелен кружокым вүден, шүвырым шокташ, тумырым кыраш туныктен. Ансамбльыште йоча-влак кўслем шокташ тунемыныт. «Муру семжым» Европо мучко гастроль дене коштыктен. Никита Михалковын «Сибирский цирюльник» кинофильмыште сниматлалтыныт. Ила гын, Петр Павлович тений 75 ийым тема ыле. Ме, П.П.Эчейкиным шочмо кундемысе талешкылан шотлен, школышто шарнымаш касым эртаренна.
Алёна ВАСИЛЬЕВА.

Морко, Энерсола.

Келшен моштыман

Таня ден Оля Тетеринамыт да Алёна Иванова (снимкыште) Советский район Кельмаксоло школышто шымше классыш вонченыт. Таня мураш, сўретлаш йората, ялысе тўвыра пўрт пеленысе ансамбльыш коштеш. Алёна почеламутым сылнын лудеш, моторын кушта. Олян йўкшў яндар, конкурслаште мастарлыкшым терга, тыгак тале спортсмен. «Классыште 13 ўдыр да 12 рвезе улына. Класс вуйлатышына – Татьяна Николаевна Рябинина. Ме палена: келшымаште, пагалымаште – кугу вий, куан да пиал», – каласышт ўдыр-влак.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Вот вет, кузе вет

– Ачай, мый скрипкам шке ыштенам!
– кугешнен ойла эрге.

– Тыгай мастар улат!
Мыйым чот куандарышыч! А
скрипкалык кыл-жым кушто муынат?
«Пчёлка Майя» мультфильм гыч Флипшудышырчык
могай семўзгар дене шокта?
– Пианино гыч налынам.

Кележ кечын

Мутшо Мардан Раян.
Семже В.Алексеевын.

Мый Ионгалт, муру

шаршудышто шинчем,
Эркин мурым муралтем.
Турий тольо кидышкем,
Тудым йывыртен ончем:
Ля-ля-ля-ля-ля
Турий тольо кидышкем.
Ля-ля-ля-ля-ля
Изи мўрым эскерем.

Мый шаршудышто шинчем,
Эркин мурым муралтем,
Шудышырчык пеш чечен
Тўрштыл кайыш воктечем.
Ля-ля-ля-ля-ля
Шудышырчык кычыртен.
Ля-ля-ля-ля-ля
Тўрштыл кайыш воктечем.

Мый шаршудышто шинчем,
Эркин мурым муралтем.
Кече лекте йывыртен,
Ончал колтыш шымаден:
Ля-ля-ля-ля-ля
Кече лекте йывыртен,
Ля-ля-ля-ля-ля
Моткоч сае мыланем.

Мый шаршудышто шинчем Эркин мурым муралтем
Турий тольо кидышкем Тудым йывыртен ончем
Ля-ля-ля-ля-ля Турий тольо кидышкем
Ля-ля-ля-ля-ля Изи мўрым эскерем
Ля-ля-ля-ля-ля Турий тольо кидышкем
Ля-ля-ля-ля-ля Изи мўрым эскерем
Ля-ля-ля-ля-ля Турий тольо кидышкем
Ля-ля-ля-ля-ля Изи мўрым эскерем

Чавайн тукум улдына

Кугешнена

Тўнямбалне кажне калыкын шочмо йылмыже уло. Мый марий йылмем йоратем. Тудо эн сылне, йонгыдо, ныжылге. Мут-влак сылнын да яндарын йонгат. Ик шомак икмыняр лексический значениян лийын кертеш. Тыгайжым «омоним» манына. А синоним ден антонимже-влак кунарын улыт? Шочмо йылмына эре уэмеш. Меат марий йылме урокышто уэмдыме марий мут дене пайдаланена.

Кристина МИХАЙЛОВА.

Морко, Шўргыял.

Йылме – туныктышо

Айдеме тукумын илыме курымыштыжо шочмо йылме ик эн тўн верым налеш. Икшыве ешыште, йочасадыште, школышто чылажымат шочмо йылмын полшымыж дене пален налеш. Руш кугу педагог К.Д.Ушинский возен: «Шочмо йылме – каласен моштыдымо уста туныктышо. Тудо мастарын, шонен моштыдымо куштылго йон дене туныкта... Йоча шочмо йылмыж гоч веле мом шонымыжым, ужмо-колмыжым, көргө шижмашыжым чыла могойрым келгын да раш почын пуэн кертеш».

Морко, Волаксола.

Р.З.НИКИТИНА.

Тўналше автор

Шочмо йылме

Шочмо йылме урокнаже Мыланемже пеш келша. Йораталме сай школнаже Тудым тыршен туныкта. Уроклаште кажне кечын Эре ум пален налнем. Туныктышем йоратем, Тудлан вуйым мый савем.

Валентина КУШАКОВА.
Советский, Кодам.

Шудышырчык

Олык гочын мортага
Шкетын төритылын эрта.
Кужу йолжым шуялта,
Ала-кушко пеш вашка.
Нимогай пашажат уке,
Лач мурен, шўжикен коштеш.
Чоя ең гай тудо койын,
Ой, кузе кадыргылеш.
Шем-ужарге мортага
Шкенжым веле арала,
Йората да чамана,
Шкалан веле пеш тырша.

Миляуша САМИГУЛЛИНА.
Морко, Нурўмбал.

Йўштылаш айда-а!

Мўшыл ерыш йўштылаш
Куржына ме, кид кучен.
Капкылнажым чывылташ
Леве вўд дене, куанен.
Яндар южым шўлалтен,
Төрштена ме вўдыш вик.
Ийын каена торашке –
Серже кодеш пеш мўндырк.
Шолтена кол шўрымат,
Тутло пўртўс
кочкышет!
Шер теммеш-
ке йўштылмек,
Шижат,
погына виет.
«Сылнымут
сескем» лите-
ратур ушем.
Волжский, Сотнур.

Шернур велем

Йодышт веле
мый дечем:
Каласал Шернур нерген.
Куаналын, кугешналын,
Тўналам ойлаш мокталын.

Сылне ю пўртўс лонгаште,
Ший энгер-влак ден
йоргалын,
Кайык мурын семже ден
Рўпшалтешыс Шернурем.

Таче гын Шернур велем
Шошо гай мотор, чевер.
Йўлалан, чеслан поян.
Калыкшат улан, виян.
Андрей МАКСИМОВ.
Шернур, Марисола.

Мландым-
балне 20
изданий
марий йыл-
ме дене са-
выкталтеш.

Лошкырт кундем
Чѳфтекалск олаште
«Чолман» республи-
канский газет, Миш-
каньште «Дружба»,
Калтасаште «Кал-
таса йжара» район
газет-влак да Марий
Элыште 17 газет ден
журнал.

Аваем

Мотор сылне ош тўнъяшке
Авам мыйым шочыктен,
Садланак мый аваемжым
Уло чон дене йўратем.
Чоныштем куан мо, ойго –
Авам дене лош пайлем.
Шкетым

шогалтен ок кодо,
Тидым мые сай палем.
Поро мут дене аваемже
Школыш мыйым ужата.
«Визытаным»

налмекемже,
Шыман вуй гыч ниялта.
Ава уло гын тўнъяште –
Тиде эн кугу пиал!
Шўмыштем эреак ашне,
Нигунам тый ит мондал!

Максим УРТЬБЕВ.
Волжский, Пётъял.

Уста туныктышо да вожатый

Тиде кок пашам шукта
Елена Валериановна Григо-
рьева (снимкыште – Карина
ўдыржө дене пырля). Тудо
школыштына «Рвезе тукум»
йоча ушемым вуйлата да
марий йылмым туныкта. Ўдыр-
рвезе-влак дене пырля тўрлө
мероприятийым эртарат. Каж-
не пайремлан сценарийым
марла воза. Пайрем шочмо
йылме дене эрта гын, чонла-
нат сайын чучеш. Мемнам
тўрлө газет да журнал дене
кылым кучаш кумылангда.
Шукерте огыл уста вожатыйна
республик кўкшытан тагасымаш гыч диплом дене пөр-
тылын. Ме туддене кутешнена.

Анатолий АЛЕКСАНДРОВ.

Морко, Шўргыял.

Палаш огай

йылмыште препинаний знакым
шындедылаш огеш кўл.

◆ Абхаз йылмыште кок гласный
йўк веле, а согласный йўк – 60.
◆ Руш йылмыште эн шуко О буква, а
эн шагал Ъ кучылталтыт.

◆ Эстон йылмыште 14 падеж уло.
◆ Седанг йылмыште 50 гласный
йўк

уло.
◆ Тўнъямбалне 6000 утла йылме да диалект уло.
◆ Кхмерский (Камбоджа) йылмыште 76
буква уло.

◆ Серб да хорват йылме-влакым ожнак ик
йылмылан шотленют. Но серб-влак возымаш-
тышт кириллицым кучылтыт, а хорват-
влак – латиницым.

Могай

мутым каласет,
тугайымак вашеш колат.
ТОМЕР.

Ушан ой

Тест

Мария

ИЛИБАЕВАН

«Орина кова» повестьше
негызеш Морко район
Коркатово гыч В.СМИРНОВ
ямдылен.

1. Повестьше ончыкты-
мо событий-влак могай
саманыште эртат?

А.Кугу Отечественный сар
жапыште; Б.1980-ше ийлаште;
В.Кызытсе илышыште.

2. Повесть тўналтыште
Орина кова могай сомылым
шукта?

А.Чыве-комбылан вара;
Б.Презым йўкта; В.Киндым
пышта;

3. Орина кова кё дене ила?
А.Ўдыр-вежыже дене; Б.Эрге-
шешкыже дене; В.Сылвика
шўжарже дене.

4. Орина кован Мичай
эргыже повесть тўналтыште
колхозышто кёлан пашам
ышта?

А.Агрономлан; Б.Ветери-
нарлан; В.Шоферлан.

5. Орина кован изирак
эргыжын лўмжым каласыза.
А.Вачай; Б.Мичай; В.Эркай.

6. Пестай могай ял гыч?

А.Нёлперъял; Б.Кожеръял;
В.Тумеръял.

Вес семынже лийынат огеш керт

«Ото» почеламут нерген туныктышына визымше
классыштак ойлен ыле: «Тиде почеламут марий
сылнымутлан тўналтышым ыштен».

Тунам мый пешыжак умылен омыл гынат, «Ото»,
С.Г.Чавайн нерген поро шарнымаш кодын.

Ынде раш палем: Сергей Григорьевич
«Ото» почеламутыштыжо пўртўсым
йўраташ, мокташ, аралаш туныкта.
Кумалме верыш пўртўс Юмылан
ўшаныше-шамыч коштыт. Мый
колынам: отышто шўкшакым кыш-
каш, пушенгым руаш, осал мут
дене вурседылаш огеш йөрө. Вес
семынже лийынат огеш керт, вет
тиде Юмо дене мутланыме вер.

Елена ФЛЕГЕНТОВА.

Морко, Коркатово.

(Умбақыже.

Тўналтышыже – 29,30-шо номерлаште.)

Майрук: Салам, Патырем!

Патыр: Поро лийже, ўдыр-влак. Таче вараш кодын толыда. Каче воктен шукурак шинчылтында вечат...

Ик ўдыр: Янгай олык лукым кошартышна, тевысында Корестель курык лапыш вончена.

М а й р у к :

П а т ы р е м ,
п ў ж а л т
п ы т е н а т .

Кучо, чуриетым ўштыл (тўрлеман солыкым пуа).

Вес ўдыр: Нал, нал. Теле кас еда Майрук лўмын тылат тўрлен.

Майрук: Ўдыр-влак, айста вес олыкыш вончена. Пашана лың, а те манеш-манешым лонгыда....

Ик ўдыр: Кас марте чеве-рын, Патыр.

Вес ўдыр: Пашатым мучашлымек, шўшкарте. Мемнан кокла тора огыл. Илемыш пырля каена.

Ўдыр-влак мурен каят.

Патыр: Эх, Майрук! Нўргў кид-йолет мыняр неле сомылым ышта. Лывырге парнят ямле тўрым ош солыкыш тўрлалеш. Лыжга йўкет дене лыжган муралтен колтет. Эх, марий ўдыр! Шўмым пудыратыше, чоным йўлатыше, пашалан кумыландыше Юмынўдыр!..

Шоңгыен толеш.

Илалше: Эсен лийже, марий Патыр.

Патыр: Поро корныенлан поро лийже.

Илалше: Йўд-кече тыршет, Патыр, кочкашат от ярсе. Вашке кечывал шуэш, тол, каналте, шўлышым нал.

Патыр: Жап уке, кугызай, паша шуко. Йўран шыже марте сомылем мучашлынем... А тый мыйым кушеч палет? Тыйым икымше гана ужам. Вашла иканат

кидым кучен саламлалтын огынал, шوماкымат вашталтен огынал.

Илалше: Тора корныш кайыме годым тыште, ўмыл йымалне, эреак каналтем. Куклыметым шукертсек эскерем. Кў тыге пашалан туныктен? Самырык улат гынат, чылажымат шот дене, рат дене ыштет. Виетше гына шагалрак...

Дина КОРАБЛЕВА

Оно энгер тўналтыште

Патыр: Чодыра, мланде паша вийым налыт. Шурным ўдаш мландым почнем. Пурлалаш кинде шултышем лиеш гын, ты пушенге вожым (ончыкта) тыманмеш савырал пыштем ыле. Э-эх!

Илалше: Умшам моткоч кошкен. Корныенлан ала йўштў вўдым пуэт ыле.

Патыр: Чодыра покшелысе памашшинча вўд тамле, йўштў. Атемже гына утыжым уке. Адак тушко ошкылман, жап йомеш. Теве кож укш йымалне куэ кумыж атыште шўр уло. Налын йў.

Илалше шўрым йўэш.

Илалше: Тау, эргым, корныеннын кумылжым шуктышыч. Кидемат-йолемат

писеммыла чучеш.

Илалше каналташ шинчеш. Патыр тугак кукла.

Илалше: Ончем-ончемат, Патыр, ты пашам шкетын мучаш марте шукташ виет огеш сите. Полшаш йўршў йолташетат уке. Шергакан жапетым мўнгештарен, кўлеш-оккўлым вудыматен шога манын ит шоно. Эргым, пеш поро улат, кумылемымат шуктышыч.

Туге же
изишак
полшы-
шаш.

Патыр: Кочай, тыят самырык отыл. Сурт-печышкет миен шуаш корнет кужу. Шокшо игечыште ошкылашат вий-ал кўлеш. Корныеннын сомыл – тас-мала шуйналтше корно.

Илалше йўбал вургемжым кудаеш.

Илалше: Полшаш тептерем уке манын ит шоно, марий Патыр. Тый дечет шийвундым ом йод. Пуэт гынат, ом нал. Окса мылам огеш кўл, тудо нигунамат порыш шуктен огыл. Мылам кодшо ужар теңызетым пу!

Патыр (ўрын): Чодырам? Ужалаш-налаш? Кузе тыге? Тудо мыйын поянылык огыл...

Илалше: Ик жаплан коранг воктечем! Чодыра дене мутланаш тўналам! Мый шукыж годым поро улам, а тылат тачысе торжалыкем гына полшен кертеш. Чараш шонет гын, кодшо шўретым ўмбакем оптал.

Илалше чодыра коклаш пура. Тул ора нўлталтеш.

Чодыра йўлаш тўналеш.

Кайык,янылык йўк шокта.

Патыр: Ой, Юмыжат! Мом ыштылыгыч?! Шўдо ий дене кушшо пушенге-влакым пытарышыч! Кайыкше, яныкше... Мо ынде нунын дене лиеш?

Патыр, кумыж атым налын, чодыра йўбак опталеш. Тул йылме йомеш. Илалше толеш.

(Умбақыже лиеш.)

Марий Эл Республикысе МВД ушештара: ача-ава-влак, икшы-выдам шкетшым ида кодо!

✓ Изи ийготан йочада-влакым кугыен деч посна модаш ида колто. Шкендан эскераш жапда уке гын, коча-коваштым, кугурак акаштым але вес икшывым модаш лукшо авам йодса.

✓ Йоча шке фамилийжым, лумжым, ачалумжым, кушто илымыжым, тендан лумдам да телефон номердам палышаш.

✓ Йуштылмӧ годым икшывыдам поснак эскерыза.

✓ Палыдыме верлаште йуштылаш да вудышкӧ торшташ ок лий. Пляжыштат палемдыме вер деч ордыжкӧ ийын лекман огыл.

Дежурный часть-влакын телефонышт:
Марий Эл Республикысе МВД – 41-77-73,
Россий УМВД (Йошкар-Оласе) – 68-33-05.

Тужика фотографийым ышташ куштылгы жако огыл. Нигӧн шинчаже кумалтше ынже лек манын, ондак тек чылан шинчаттым кумат, «кумат» манмылан почыт – тунам фотоаппаратын кнопкыжым темдал!

Кенез каникул жапыште ийготыш шудымышым йоча энгекыш логалын. Арня туналгыште Морко районышто рвезе-влак йуштылаш каенят. Иктыже вудыш пуренгаен, тудым утарен кертын огытыл.

Козьмодемьянскыште кум ияш икшыве визымше пачаш гыч камвозын, чот эмганен. Тудо шығалык сеткыш энертен улмаш.

Упыш пижше жвачкым налын кудалташ пеш йӧсӧ. Южгунам, чаманеда гынат, пужкын кудалташ перна. Холодильникыште аралыме ий падырашым налза да жвачкым «кылмыктыза». Упгыч куштылгынын ойырла. Йолчиём пундашыш пижше жвачкымат тыгак корандаш лиеш.

Походыш кайымыда годым пуйэрыктыме щёткым пышташ монденда. Кузе лияш? Самырык пунчын укшыжым (0,5 см кужгытан 15-20 см кутышан) катен налза. Ик мучашыжым пурын лаштыртыза да щётко олмеш кучылтса.

Кож але пунчӧ кишым 3 минут пурыда гын, пуйдам эрыктыме дене иктак.

Йудым мален колтен откерт? Ик минут шинчаттым чарныде пычпыч ыште – ометвик толеш.

Сырым холодильникыш пыштымыда деч ончыч шӱшмӱй дене йыгеда гын, кужу жап ок кошко.

Секцийыш коштмо спортивный сумкаштыда йыгыжге пуш шарленгын, кок-кум чай паке-тикым пыштыза.

Расчӧскыда эре электризоватлалтеш? Эсогыл причӧским ышташ мешая, тунар чоныш витара. Расчӧско пуй-влак умбаке кошкышо влажный салфеткым пыштыза – пыта.

Индекс: Марий Элыште - 78574, вес кундемлаште - 52713. Тираж 1100 экз. Заказ 2066. Формат – А-4-8. Директор-тун редактор Л.В.СЕМЕНОВА.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru, yamde_lii@mail.ru. Сайтын адресше: yamde-lii.ru. Тел. 45-25-49(факс); 45-22-82.

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:
 Марий Эл Республикысе культур, печать да национальность паша шотышто министерстве, "Ямде лий" газет" кугыжаныш унитарный казенный предприятий.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследийым аралымаште законодательством шуктен шогымым эскерше Федеральный службыв Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме. Номер – ПИ №ФС 18-1999, 2005 ий 10 февральыште пуымо.

Печатшыш пуымо жап – 14-00, фактически – 13-00. Ак – кутырен келшыме почеш.

Авторын да редакциянын шонмашыш турлӧ лийын кертыт. Серыш-влак мӧнгеш огыт колталт.

Газетым редакцияштыште погымо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Редакциянын да издательын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооруженный Вийын 70-ше идалыкше урем, 20.

Озан пеш келшен

Настя ўдырем дене Озан олашке экскурсий дене миенна. Кремльым, Казан энгер серым ончен коштна. Пошкудо республикын рўдолаже пеш моторештын, ару лийын. Бауман урем чот вашталтын. Тыште произведенийла гыч герой-влакым ужаш лиеш: тебе Гулливер великан, тебе руш матрёшка, а тебе Настя гармоньым шоктышо татар пырыс воктене шога. Чылажат пеш онай, ончен кош-таш келшен.

В.И.РЫБАКОВА.
Йошкар-Ола.

Редакций деч:

а те, йоча-влак, кенежым кушко миенда? Мом öрыктарышым ужын-да? Возен колтыза.

Могай кайык?

1. Эрден эрак, омым лугыч ыштен, могай кайык шўшка?
2. Ку жу нерже дене пушенгысе шукшым пытара.
3. Тиде кайык айдеме деч ок лўд, кидышкат толеш.
4. Телым пушенге укшышто, чевер олма гай койын, мотор кайык шинча. Могай?

Виктория АЛГАЕВА
Йодеш.
2-шо номеран Шернур школ.

Вашмут: 1. Шитык. 2. Шитык. 3. Когорчен. 4. Орт.

ВОТ ВЕТ, КУЗЕ ВЕТ

Кова ден уныкаже кухньышто шинчат.

— Да-а-а, мемнан самырык годым мурсем утларак сылне ыле.

— Ковай! Тидыже миксер тыге мўгыра.

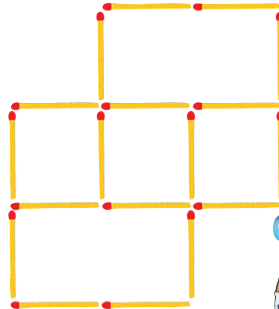
Шырпе гыч чокымо сўретыште мыняр прямоугольник уло? Квадратым шотлыман огыл.

5	3				2
		2	4		7
				3	1
4				7	8
	6		5	9	
	9	6			1
7		8	1		
6				3	5
9					8
					2

Судоку

Яра клеткылашке 1 гыч 9 марте цифр-влакым шындедылман. Кўшыч ўлыкла, шола гыч пурлашке ик цифрат уэшпачаш возалтшаш огыл. Изи квадратыштат икгай цифр-влак лийшаш огытыл.

Тушто

Эре коштеш «тик-так, тик-так», Ок шогал каналташат. А чарна – тёрлатена, Жапым тудо ончыкта. Диана СЕМЁНОВА. Марий Турек, Арбор.

Тель улыда. Автобусышкыда икымше останокышто 6 пörьен да 3 ўдырамаш шинчын. Кокымшо останокышто ик пörьен лектын да кок ўдырамаш йочашт дене пуреныт. Водитель мыняр ияш?

Вашмут: Тылада мыняр, те вет, те водител улыда.

Ача йочажым зоопаркыш наҥгая. Тудлан корным ончыкто.

